

de Rechtspraak

Jaarplan Rechtspraak 2013

Februari 2013

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	5
2	Inleiding	7
2.1	Aanleiding	7
2.2	Agenda van de Rechtspraak 2011-2014	7
2.3	Economische situatie en kabinetsplannen	8
2.4	Strategische richting 2013	9
2.5	Organisatie	10
2.6	Leeswijzer	10
3	Speerpunten 2013	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Herziening gerechtelijke kaart	11
3.3	Programma Kwaliteit en Innovatie (KEI)	13
3.4	Integriteit	16
4	De Rechtspraak draagt bij aan versterking van de rechtsstaat	18
4.1	Inleiding	18
4.2	Versterking van de rechtsstaat	18
5	De Rechtspraak versterkt de kernwaarden	19
5.1	Inleiding	19
5.2	Onafhankelijkheid en onpartijdigheid	19
5.3	Professionaliteit/deskundigheid	19
5.4	Communicatie en openbaarheid	20
6	De Rechtspraak sluit aan bij behoeften in de samenleving	21

6.1	Inleiding	21
6.2	Tijdigheid	21
6.3	Differentiatie van afdoeningswijze	22
6.4	Effectiviteit van het recht	23
6.5	Motivering van uitspraken	23
6.6	Rechtseenheid	23
7	De Rechtspraak professionaliseert organisatie en bedrijfsvoering	24
7.1	Inleiding	24
7.2	Bekostigingssysteem	24
7.3	Strategisch HRM	24
7.4	Het Nieuwe Werken	24
7.5	Duurzaamheid en huisvesting	25
7.6	Systematisch hanteren kwaliteitssysteem	25
8	Instroom en financiën	26
8.1	Inleiding	26
8.2	Instroomprognoses, werkvoorraden en doorlooptijden	26
8.3	Financiën Rechtspraak	27
8.4	Herinrichting accountantscontrole	28
9	Risico's	29

1 Voorwoord

De Rechtspraak heeft een ongekennde vernieuwing ingezet. Daarmee sluit de Rechtspraak aan bij de samenleving, die snel verandert en steeds ingewikkelder wordt. Maatschappelijk vertrouwen is niet meer vanzelfsprekend, maar moet elke dag opnieuw worden verdiend. Die opgave heeft de Rechtspraak bij de uitvoering van dit jaarplan voor ogen.

De rechter zorgt jaarlijks in bijna twee miljoen zaken voor onafhankelijke en deskundige beslechting van geschillen en berechting van strafbare feiten. Het belang van goede rechtspraak kan niet genoeg worden benadrukt. Dat stelt mensen in staat samen te leven, is de basis van de economie en geeft richting aan de samenleving. Goede rechtspraak is geen vanzelfsprekendheid. De Rechtspraak maakt zich ernstige zorgen dat door de financiering de productiedruk de kwaliteit van de rechtspraak kan aantasten.

De Rechtspraak van vandaag wil ook morgen in goede rechtspraak kunnen voorzien. Hiervoor is vernieuwing noodzakelijk. De herziening van de gerechtelijke kaart, die in 2013 in praktijk wordt gebracht, biedt mensen in ons land ook straks de mogelijkheid hun recht te halen op redelijke afstand. Het biedt de Rechtspraak de ruimte de kwaliteit te waarborgen en te investeren in de dienstverlening waar de maatschappij om vraagt.

Deze tijd waarin de financiële middelen schaars zijn vereist praktische procedures die met behoud van kwaliteit zo min mogelijk tijd kosten. Daarom vernieuwt de Rechtspraak de organisatie en de gerechtelijke procedures: de procedures worden eenvoudiger en uniformer. Mensen zullen op termijn vaak hun recht kunnen zoeken via internet: van het begin van hun zaak tot en met de uitspraak, maar wel met handhaving van de mondelinge behandeling door de rechter. Deze vernieuwing krijgt vorm in het Programma Kwaliteit en Innovatie. Het programma zal de Rechtspraak doelmatiger, toegankelijker en begrijpelijker maken. De kwaliteit inclusief de tijdigheid van rechtspraak staat voorop.

De Rechtspraak kan deze vernieuwing niet alleen doorvoeren. Hiervoor zijn ook wetswijzigingen nodig. De minister van Veiligheid en Justitie (VenJ) zal in dit kader voorstellen doen tot aanpassing van het burgerlijk procesrecht en het bestuursprocesrecht.

Bekostiging van de ingezette vernieuwingen zorgt niet alleen voor het behoud van kwaliteit en verbetering van de doelmatigheid van de rechtspraak; het levert ook een bijdrage aan maatschappelijke rust, ondernemerschap en dus aan de welvaart in Nederland. Overigens verwacht de Rechtspraak door de recessie in 2013 een toename van het aantal zaken met zes procent, bijvoorbeeld door een groter aantal faillissementen dat voor de rechter wordt gebracht.

De Rechtspraak draagt met succes bij aan de positie van Nederland in de top van economieën in de wereld. Tegelijkertijd dwingt de recessie tot pijnlijke keuzes bij de besteding van schaarse overheidsmiddelen. Daarom wordt alles in het werk gesteld tegen zo min mogelijk kosten rechtspraak van hoge kwaliteit te blijven leveren. De Rechtspraak zal zich echter tot het uiterste verzetten tegen bezuinigingen die de kwaliteit aantasten.

De Rechtspraak kan alleen op maatschappelijk vertrouwen rekenen als de integriteit van de rechtsgang buiten kijf staat. Integriteit is nooit een gegeven, ook niet voor een rechter. Daarom worden de toedeling van zaken, de leidraad voor nevenfuncties, en de behandeling van klachten herzien.

De Rechtspraak en de samenleving zijn gediend bij voortdurende dialoog. Door een vernieuwde persrichtlijn en andere initiatieven zal de gang van zaken in de rechtszaal duidelijker voor het voetlicht

komen. Daarbij zal de Rechtspraak meer dan voorheen worden aangesproken door de samenleving. Maar wanneer de ruimte ontbreekt om het vertrouwen te verdienen, zal ook de Rechtspraak niet schromen de regering, het parlement en de samenleving aan te spreken.

Erik van den Emster
Voorzitter Raad voor de rechtspraak

2 Inleiding

2.1 Aanleiding

De Raad voor de rechtspraak (de ‘Raad’) stelt conform artikel 102, lid 1 van de Wet op de Rechterlijke Organisatie (‘Wet RO’) jaarlijks een jaarplan voor de Raad en gerechten gezamenlijk (de ‘Rechtspraak’) vast. Het jaarplan geeft een omschrijving van de voorgenomen activiteiten en bevat een begroting voor het komende jaar. Op grond van de Wet RO wordt het jaarplan door de minister van VenJ vervolgens onverwijld naar de Staten-Generaal gestuurd.

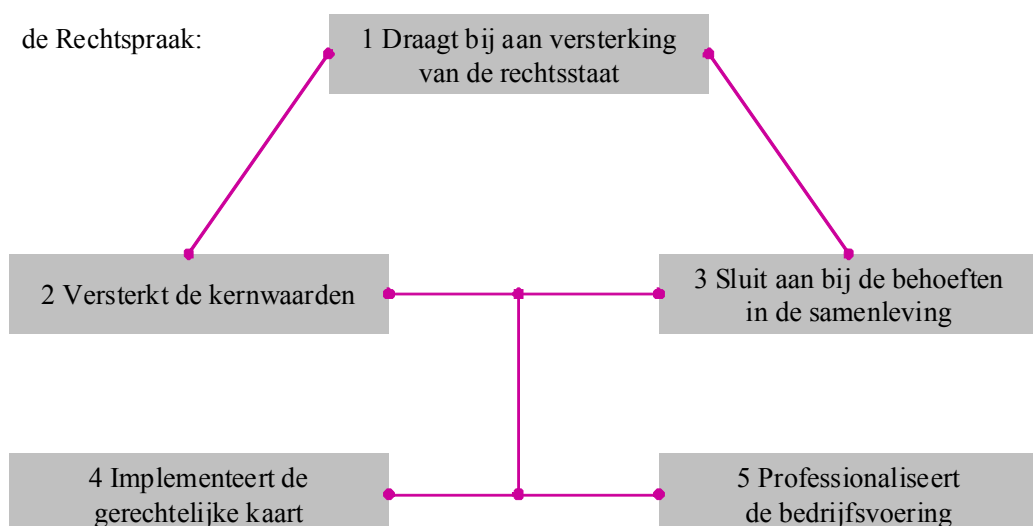
2.2 Agenda van de Rechtspraak 2011-2014

In 2010 is de Agenda van de Rechtspraak 2011-2014, *Gericht op de samenleving*, vastgesteld. Met de Agenda van de Rechtspraak formuleert de Rechtspraak één keer in de vier jaar haar strategische doelstellingen en daartoe te bereiken resultaten.

De huidige Agenda is gebaseerd op een toekomstverkenning waarbij velen van binnen en buiten de Rechtspraak zijn betrokken en die is uitgemond in een herziene visie op de rechtspraak. Deze visie berust op twee pijlers. Enerzijds dient de Rechtspraak de kernwaarden onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en professionaliteit te versterken, anderzijds moet nauw worden aangesloten bij behoeften en problemen in de samenleving. De Agenda 2011-2014 bevat de in de komende jaren te bereiken resultaten. Deze resultaten zijn gegroepeerd in vijf brede doelstellingen:

1. De Rechtspraak draagt bij aan versterking van de rechtsstaat.
2. De Rechtspraak versterkt de kernwaarden.
3. De Rechtspraak sluit aan bij behoeften in de samenleving.
4. De Rechtspraak implementeert de gerechtelijke kaart.
5. De Rechtspraak professionaliseert organisatie en bedrijfsvoering.

De doelstellingen zijn op de volgende manier met elkaar in verband gebracht:

Vanaf 2011 zijn de plannen en activiteiten van de Rechtspraak gebaseerd op deze Agenda. Conform de hierin beschreven fasering worden niet alle doelen en resultaten tegelijk opgepakt. De fasering houdt in dat de eerste jaren de focus ligt op de vierde doelstelling: de implementatie van de gerechtelijke kaart. Het parlement heeft het wetsvoorstel herziening gerechtelijke kaart in juli 2012 vastgesteld. Vanaf dat moment is de Rechtspraak gestart met de uitvoering van de reorganisatie die in 2013 zijn beslag zal krijgen. Dit vormt een van de speerpunten van het komende jaar en wordt in paragraaf 2.4 en het volgende hoofdstuk nader toegelicht.

2.3 Economische situatie en kabinetsplannen

De Rechtspraak verwacht door de aanhoudende verslechterde economische situatie een grotere instroom aan zaken. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om arbeidszaken omdat meer mensen hun baan verliezen en meer faillissementen die door de recessie voor de rechter worden gebracht. Voor 2013 wordt in totaliteit een instroomstijging van 6 procent verwacht.

Het regeerakkoord van Rutte II dat in 2012 tot stand is gekomen, bevat onderwerpen die de Rechtspraak raken. Een voor de Rechtspraak belangrijk onderwerp is procesinnovatie (zie volgende paragraaf en het volgende hoofdstuk) en de behandeling in het regeerakkoord daarvan sluit aan op het advies van de Raad voor de rechtspraak.

Andere onderwerpen in het regeerakkoord die consequenties hebben voor de Rechtspraak zijn bijvoorbeeld de rol van de rechter bij ontslag en bij echtscheidingen en de uitbreiding van het spreekrecht van slachtoffers. De precieze gevolgen hiervan zijn nog niet duidelijk omdat de genoemde onderwerpen nog nader moeten worden uitgewerkt. De nieuwe financiële taakstellingen die in aanvulling op de eerdere taakstellingen van Rutte I in het regeerakkoord zijn opgenomen, kunnen voor de Rechtspraak op termijn gevolgen hebben. Het ministerie van VenJ moet honderden miljoenen bezuinigen. Hoeveel daarvan betrekking heeft op de Rechtspraak is nog niet bekend.

De problematiek van het regeerakkoord zal de minister van VenJ volgens de regels van de geldende bekostigingssystematiek begin 2013 doorvertalen naar volume-effecten en prijseffecten voor de Rechtspraak. De minister heeft het voornemen om de vermogens van de Rechtspraak in 2013 volledig in te zetten voor de financiering van de productie. Dat zou betekenen dat er geen buffer meer is om afwijkingen in productie en kosten binnen de Rechtspraak op te kunnen vangen. Deze afwijkingen zullen dus rechtstreeks ten laste komen van de begroting van het Ministerie van VenJ.

Als de minister ervoor kiest om ook voor 2014 en verder de zaaksinstroom niet volledig te financieren en als het parlement hem daarin ondersteunt, zal de Rechtspraak de productiecapaciteit moeten gaan afbouwen. Op de kwaliteit kan niet worden ingeleverd. Omdat de prijs voor de productie van de Rechtspraak voor 85 procent door salariskosten van vast personeel en huurpenningen wordt bepaald kan die afbouw niet in een korte periode worden gerealiseerd. Gegeven de huidige zaaksinstroom heeft het afbouwen van de productiecapaciteit tot gevolg dat ingediende rechtszaken niet kunnen worden afgedaan in de tijd die daarvoor staat. Voorraden en doorlooptijden gaan oplopen, de mate waarin is afhankelijk van de verdere ontwikkeling van de zaaksinstroom. Dit zal tot maatschappelijk en economisch ongewenste situaties leiden, bijvoorbeeld in de strafsector en in de vreemdelingensector.

2.4 Strategische richting 2013

De Rechtspraak staat ten dienste van de samenleving, zijn missie is als volgt: ‘De Rechtspraak zorgt voor integere, tijdige en effectieve beslechting van geschillen en berechting van strafbare feiten door onafhankelijke rechters. De Rechtspraak draagt bij aan de instandhouding van de rechtsstaat en het vertrouwen van de burger in het recht.’ Ook het komende jaar zullen circa 2500 rechters en 7300 overige medewerkers aan bijna twee miljoen zaken werken. De externe oriëntatie van de Rechtspraak blijft daarbij onverminderd belangrijk.

In 2012, op de helft van de looptijd van de Agenda van de Rechtspraak 2011-2014, is een balans opgemaakt over de bereikte resultaten. Per doelstelling zijn de volgende conclusies getrokken:

Doelstelling 1 *De Rechtspraak draagt bij aan versterking van de rechtsstaat*: er zijn diverse communicatie-uitingen over de betekenis van onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak gedaan. Er heeft in 2012 voor het eerst een Dag van de Rechtspraak plaatsgevonden, die het begin van een jaarlijkse traditie vormt. In 2013 zullen alle gerechten een open dag hebben. Bij de viering van 200 jaar rechtspraak is uitgebreid stilgestaan bij de positie van de Rechtspraak in het staatsbestel.

Doelstelling 2 *De Rechtspraak versterkt de kernwaarden (onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en professionaliteit)*: in 2012 zijn de kwaliteitsnormen verder aangescherpt en is er veel inzet gepleegd op het integriteitsbeleid, de uitbreiding van kennis over empirische wetenschappen, het toetsen van vonnissen en het versterken van externe communicatie.

Doelstelling 3 *De Rechtspraak sluit aan bij behoeften in de samenleving*: op de resultaatgebieden van deze omvangrijke doelstelling gebeurt veel. Vooral de invoering van de nieuwe zaaksbehandeling in het bestuursrecht (zie paragraaf 3.3) is van groot belang. Inmiddels is geconstateerd dat een Programma KEI (zie volgende paragraaf en het volgende hoofdstuk) nodig is om ook de andere onderdelen van de doelstelling, het verkorten van doorlooptijden en het verhogen van efficiency, te bereiken.

Doelstelling 4 *De Rechtspraak implementeert de gerechtelijke kaart*: de herziening is zorgvuldig voorbereid en geïmplementeerd, waardoor de reorganisatie begin 2013 kan worden gerealiseerd. In dit jaar wordt ook de splitsing van het arrondissement Oost-Nederland in Gelderland en Overijssel gerealiseerd (zie paragraaf 3.2).

Doelstelling 5 *De Rechtspraak professionaliseert organisatie en bedrijfsvoering*: op alle terreinen van organisatie en bedrijfsvoering van de Rechtspraak vindt professionalisering plaats. De centralisering van onderdelen van de bedrijfsvoering in een shared service center wordt voortvarend gerealiseerd. De thema's strategische personeelsplanning en duurzaamheid krijgen vanaf 2013 meer aandacht.

Strategische richting 2013 en volgende jaren

Op basis van de opgemaakte balans van de Agenda van de Rechtspraak is de strategische richting voor 2013 en volgende jaren bepaald. Het gaat om drie onderwerpen: de implementatie van de herziening van de gerechtelijke kaart, het Programma KEI en de verdere verankering van de kernwaarde integriteit. In het volgende hoofdstuk worden deze speerpunten nader toegelicht.

2.5 Organisatie

Dit jaarplan Rechtspraak is gebaseerd op het jaarplan van de Raad voor de rechtspraak, de jaarplannen van de afzonderlijke gerechten en de landelijke overleggen van sectorvoorzitters. Al deze plannen houden rekening met de Agenda van de Rechtspraak.

De implementatie van de gerechtelijke kaart, de vierde doelstelling uit de Agenda, is in de afgelopen jaren op een programmatische wijze voorbereid. In 2013 zullen de gerechten hun plannen uitvoeren. Deze zien op het realiseren van de nieuwe indeling van de gerechten, de nieuwe besturen en organisatiestructuur. Alle veranderingen zijn gericht op de bevordering van kwaliteit en flexibiliteit van de rechtspraak en optimale inrichting van de bedrijfsvoering.

Veel van de activiteiten die zien op de inhoudelijke doelstellingen 2 en 3 uit de Agenda werden in 2012 uitgevoerd door de zogenoemde themaprogramma's. De drie themaprogramma's waren: het Programma *Digitale toegankelijkheid*, het Programma *Procesinnovatie* – dat zich richt op de inrichting van de beslechting van geschillen op een wijze die bijdraagt aan de oplossing van onderliggende problemen van partijen en samenleving en de verkorting van doorlooptijden en het Programma *Rechtspraak en Samenleving* – dat zich richt op een betere aansluiting van de rechtspraak op de samenleving.

De onderdelen van de programma's Digitale Toegankelijkheid en Procesinnovatie worden ondergebracht in het nieuwe Programma KEI. Dit programma ziet op het realiseren van de beoogde resultaten uit de Agenda van de Rechtspraak die gaan over digitale toegang, effectiviteit van het recht (doelstelling 3) en de aanpassing van de organisatie aan de digitalisering (doelstelling 5).

2.6 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken (3 t/m 7) wordt aan de hand van de doelstellingen uit de Agenda aangegeven welke inspanningen in 2013 worden geleverd. Hoofdstuk 3 richt zich op de speerpunten herziening gerechtelijke kaart, Programma Kwaliteit en Innovatie en integriteit. De andere doelen uit de Agenda worden vanaf hoofdstuk 4 behandeld. In hoofdstuk 8 wordt de cijfermatige kant van dit jaarplan (de instroom, productie, doorlooptijden en financiën) behandeld. De belangrijkste risico's die worden onderscheiden, zijn in hoofdstuk 9 opgenomen.

3 Speerpunten 2013

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de speerpunten 2013 toegelicht. Het gaat om de herziening van de gerechtelijke kaart, het Programma Kwaliteit en Innovatie en de kernwaarde integriteit.

3.2 Herziening gerechtelijke kaart

Om ook in de toekomst de kwaliteit van rechtspraak te waarborgen en te kunnen voldoen aan (gerechtvaardigde) wensen en behoeften van de samenleving is herziening van de gerechtelijke kaart nodig. Het in juli 2012 daartoe aangenomen wetsvoorstel voorziet in een indeling van de rechtbanken in tien arrondissementen en een indeling van de gerechtshoven in vier ressorten. In elk arrondissement en ressort is er één gerechtsbestuur dat één of meer rechtspraaklocaties aanstuurt. Alle gerechtsbesturen beschikken na de herziening over voldoende mensen, zaken en middelen om de kwaliteit van rechtspraak te waarborgen en de organisatie optimaal in te richten. In 2013 zal hieraan uitvoering worden gegeven.

Samen met het wetsvoorstel is ook de motie Beuving in de Eerste Kamer aangenomen waarmee het nieuwe arrondissement Oost-Nederland wordt gesplitst in twee arrondissementen: Gelderland en Overijssel. Eind 2012 is het wetsvoorstel door de Eerste Kamer aangenomen, per 1 april treedt de Splitswet in werking.

In de afgelopen jaren is de herziening van de gerechtelijke kaart onder begeleiding van een daartoe opgezet programma voorbereid. Gerechten hebben in die tijd fusie- en reorganisatieplannen opgesteld en deze worden in 2013 in de praktijk gebracht. Dit houdt niet alleen in dat gerechten worden samengevoegd, maar ook dat er nieuwe besturen zijn en dat de organisatorische indeling verandert. In 2012 zijn de meeste nieuwe bestuurders geworven, begin 2013 wordt dit proces afgerond. De nieuwe gerechtsbesturen staan voor de taak om de gerechten op te bouwen en daarbij de beoogde kwaliteitsverbetering te realiseren. Begin januari 2013 zijn ook de nieuwe zaaksverdelingsreglementen van kracht. De thans nog kleine gerechten zijn vanaf dan in grotere eenheden georganiseerd waardoor de kwaliteit van rechtspraak ook in de toekomst optimaal is gewaarborgd en waarmee de Rechtspraak aangesloten blijft bij de behoeften van de samenleving. De herziening biedt mogelijkheden tot specialisatie en concentratie van zaken en het verder gestalte geven aan thematische behandeling van zaken. Experimenten op dat gebied vinden thans vooral plaats in zaken betreffende minderjarigen en in 2013 overwegen gerechten dit te gaan verbreden naar andere rechtsgebieden zoals fiscaal strafrecht.

De herziening van de gerechtelijke kaart is ook aanleiding om feedback van de samenleving expliciet te regelen. Hier zullen de gerechten vorm aan geven door het opzetten van een Raad van Advies. Het doel van de Raad van Advies is om een hogere kwaliteit van dienstverlening te bereiken en externen mee te laten denken over het functioneren van de Rechtspraak om zodoende de externe blik naar binnen te vertalen. De Raden zullen worden samengesteld uit externe leden die gevraagd en ongevraagd de gerechten adviseren over een tal van onderwerpen.

Per 1 januari bestaan de volgende gerechten:

Rechterlijke indeling Nederland per 1 januari 2013

Arrondissementen (tussen haken de locaties waar wordt rechtgesproken):

1. Amsterdam (Amsterdam)
2. Den Haag (Den Haag, Gouda, Leiden)
3. Limburg (Maastricht, Roermond)
4. Midden-Nederland (Almere, Amersfoort, Lelystad, Utrecht)
5. Noord-Holland (Alkmaar, Haarlem, Haarlemmermeer, Zaanstad)
6. Noord-Nederland (Assen, Groningen, Leeuwarden)
7. Oost-Brabant (Eindhoven, 's-Hertogenbosch)
8. Tot 1 april 2013: Oost-Nederland (Almelo, Apeldoorn, Arnhem, Enschede, Nijmegen, Zutphen, Zwolle)
- 8a. Per 1 april 2013: Gelderland (Apeldoorn, Arnhem, Nijmegen, Zutphen)
- 8b. Per 1 april 2013: Overijssel (Almelo, Enschede, Zwolle)
9. Rotterdam (Dordrecht, Rotterdam)
10. Zeeland-West-Brabant (Bergen op Zoom, Breda, Middelburg, Tilburg)

Ressorten:

1. Amsterdam
2. Arnhem – Leeuwarden
3. 's-Hertogenbosch
4. Den Haag

Bijzondere colleges:

College van Beroep voor het bedrijfsleven
Centrale Raad van Beroep

Centralisering bedrijfsvoering

Parallel aan en in samenhang met de voorbereiding van de herziening van de gerechtelijke kaart is in 2012 als shared service organisatie binnen de Rechtspraak het landelijk dienstencentrum (LDCR) opgericht dat in 2013 wordt doorontwikkeld. Een aantal bedrijfsvoeringsprocessen die voorheen in de afzonderlijke gerechten werden uitgevoerd zijn nu centraal belegd. Het betreft de volgende processen: financiële administratie, inning griffierechten, inkoop, HRM-diensten (o.a. helpdesk arbeidsvoorwaarden en rechtspositie) en de begeleiding van huisvestingsprojecten. Eind 2012 is in samenspraak met de gerechten en landelijke diensten een geactualiseerde Producten & Diensten Catalogus (PDC) opgesteld. In 2013 ligt de focus op een optimaal klantgerichte organisatie. Hierbij zal een in 2013 op te richten netwerk van lokale liaisonfuncties met de accountmanager van het LDCR zorgen voor focus, verhoging en borging van kwaliteit en de efficiency van de bedrijfsvoeringstaken van de Rechtspraak.

3.3 Programma Kwaliteit en Innovatie (KEI)

De herziening van de gerechtelijke kaart schept voorwaarden voor de vernieuwing van rechtspraak en maakt deze tevens meer noodzakelijk. Direct gevolg van de herziening is bijvoorbeeld dat de nieuwe gerechten hun werkprocessen uniformeren, wat aanzet tot vernieuwing. De Rechtspraak innoveert om te kunnen voldoen aan de veranderende eisen die de samenleving aan de rechtspraak stelt. Het Programma Kwaliteit en Innovatie (KEI) richt zich op de eisen die worden gesteld op het gebied van servicegerichte zaaksbehandeling en efficiëntie.

Met dit programma wil de Rechtspraak de civiele en bestuurlijke procedures gelijktrekken en eenvoudiger maken. Dit draagt bij aan toegankelijke en efficiënte rechtspraak. Doel is onder meer om te bewerkstelligen dat in civiele en bestuursrechtelijke procedures gebruik kan worden gemaakt van één (vergelijkbaar) digitaal inleidend processtuk.

De mogelijkheden voor burgers en andere procespartijen om stukken digitaal in te dienen en de voortgang van de zaak via de computer te volgen moeten drastisch worden uitgebreid. Het programma richt zich op eerste en tweede aanleg. Daarbij worden de uitkomsten van het project Innoverende hoven betrokken. De resultaten van dit project worden in 2013 verwacht.

Het programma zal onderdelen van doelstellingen drie en vijf uit de Agenda van de Rechtspraak gaan realiseren zodat rechtspraak sneller wordt en de digitale dienstverlening wordt uitgebreid. Doelstelling drie betreft het aansluiten bij behoeften in de samenleving en KEI zal daartoe voor civiele zaken in eerste aanleg een snelle, eenvoudige standaard (bodem)procedure ontwikkelen. De procedure zal in de visie van de Rechtspraak korte termijnen voor inbreng van partijen kennen, beperkte ruimte voor bewijslevering bieden, uitgaan van een mondelinge behandeling, sterke regiebevoegdheden aan de rechter geven en een vonnis met een heldere motivering als resultaat hebben. Daarbij zal het vervolg in hoger beroep worden betrokken. In civiel- en bestuursrecht kunnen zaken digitaal worden aangebracht

door procesvertegenwoordigers en rechtzoekenden. In bepaalde zaken zal digitaal kunnen worden geprocedeerd. Daarnaast wordt in de strafrechtspraak ook een versnellings- en digitaliseringsbeweging gemaakt. Doelstelling vijf betreft het professionaliseren van de organisatie en bedrijfsvoering en dit wordt gerealiseerd door de organisatie aan te passen aan de digitalisering van de rechtspraak. Dit betreft in ieder geval de griffies, archieven en bibliotheken.

Uitvoering Programma Kwaliteit en Innovatie

In 2012 zijn de voorbereidingen voor het programma getroffen. In de kern van de organisatiestructuur zijn twee organisaties betrokken die elk hun eigen verantwoordelijkheid en elk hun eigen programma inrichten; de Rechtspraak en het ministerie van VenJ. De Rechtspraak is verantwoordelijk voor de procesinnovatie, digitalisering van procedures en werkprocessen en deze succesvol toepassen binnen de Rechtspraak, inclusief de daarbij passende organisatieontwikkeling. De minister van VenJ is verantwoordelijk voor de wijziging van het procesrecht en voor de bekostiging van rechtspraak. Verder is de minister politiek aanspreekbaar op het systeem van het rechtsbestel.

KEI Rechtspraak is opgedeeld in twee deelprogramma's: Innovatie & Informatietechnologie (I&I) en Organisatie & Ontwikkeling (O&O). I&I is gericht op een nieuwe gecombineerde digitale procedure en digitalisering van procedures en werkprocessen. O&O is gericht op het succesvol toepassen van de nieuwe procedures in de Rechtspraak en het aanpassen van de organisatie daaraan zowel wat betreft structuren en processen, als wat betreft gedrag en cultuur. In de twee programma's worden voor de Rechtspraak de volgende doelen gesteld. Voor de uitvoering van het deelprogramma I&I wordt samengewerkt met de Hoge Raad der Nederlanden, Raad van State en ketenpartijen zoals de NOVA.

Innovatie & Informatietechnologie

De Rechtspraak heeft de opdracht de organisatie voor te bereiden om in de rechtbanken, gerechtshoven en bijzondere colleges in de rechtsgebieden bestuursrecht (inclusief belasting- en vreemdelingenrecht), civiel recht en strafrecht te kunnen rechtspreken op basis van een zoveel mogelijk vereenvoudigde en gedigitaliseerde rechtsgang. De deelopdrachten voor de programmaonderdelen Innovatie en Informatietechnologie en Organisatie en Ontwikkeling zijn als volgt:

1. Vereenvoudiging, uniformering en digitalisering van werkprocessen en procedures en communicatie (digitale toegankelijkheid) met partijen, hun vertegenwoordigers, ketenpartijen en andere betrokkenen (getuigen, deskundigen, etc.) op het gebied van bestuursrecht en civiel recht, en waar mogelijk het gelijktrekken van de werkprocessen voor civiele en bestuursrechtelijke zaken.
2. Digitalisering van werkprocessen en procedures op het gebied van het strafrecht, zorgen voor de digitale aansluiting op de processen en procedures van ketenpartijen en communicatie (digitale toegankelijkheid) met verdachten, veroordeelden, slachtoffers en hun vertegenwoordigers, ketenpartijen en andere betrokkenen (getuigen, deskundigen, etc.). Het realiseren van één digitaal loket voor strafzaken per arrondissement en ressort, waarbij de rechten van alle partijen worden gewaarborgd.
3. Het realiseren van de voor het implementeren van de nieuwe procedures en werkprocessen benodigde techniek en systemen.
4. Versnelling strafproces: de Rechtspraak speelt in op de ontwikkeling van bijvoorbeeld ZSM waarbij zaken die zich daarvoor lenen voortvarender kunnen worden afgehandeld en waarbij de Rechtspraak zich, door de toename van de afhandeling van eenvoudiger strafzaken in het voortraject, meer zal toeleggen op de meer complexe strafzaken en/of de zaken waarin principiële vraagstukken aan de orde zijn. Belangrijke randvoorwaarden zijn dat snelheid niet ten koste mag gaan van de vereiste

zorgvuldigheid en dat de fundamentele rechtsnormen en –waarden, waaronder de toegang tot de rechter en de rechtsbescherming, in alle strafzaken, ook die niet bij de rechter worden aangebracht, gerespecteerd blijven en er voldoende middelen zijn om deze rechten te effectueren.

Organisatie & Ontwikkeling

5. Het zorgen voor een goede voorbereiding van de implementatie van de nieuwe werkprocessen door de gevolgen daarvan voor de organisatie, de formatie en de medewerkers in kaart te brengen en de organisatie en medewerkers hierin te faciliteren. KEI maakt het mogelijk de administraties met een aanzienlijk aantal fte te verminderen. De veranderingen vertalen in de binnen de organisatie gewenste beweging (leiderschap, gedrag, cultuur, communicatie).

6. Zorgdragen voor een verdere invoering van Ons Nieuwe Werken binnen de Rechtspraak, waaronder het vormgeven aan de principes van resultaatgericht werken.

7. Voorstellen ontwikkelen voor nieuwe vormen van medezeggenschap op landelijk en lokaal niveau die aansluiten bij de nieuwe werkwijzen en de nieuwe organisatiestructuur van de gerechten na de herziening van de gerechtelijke kaart.

Deze doelen hangen samen met de volgende onderdelen uit de Agenda van de Rechtspraak en worden in het Programma KEI opgenomen:

Differentiatie en maatwerk

Het programma richt zich op het ontwikkelen van een snelle, eenvoudige standaard (bodem)procedure voor civiele en bestuurszaken. Daarnaast dient er voor zaken die daarom vragen ruimte te blijven voor differentiatie en maatwerk. Dit echter onder strakke regie van de rechter om doorlooptijden te kunnen beheersen. Ook binnen de standaardprocedure wordt aandacht besteed aan de omstandigheden van het geval.

De in de bestuursrechtspraak in eerste aanleg en in hoger beroep gehouden succesvolle pilots gericht op zaaksdifferentiatie en maatwerk, hebben geleid tot het rechtspraakbreed implementeren van de nieuwe werkwijze in 2012. De behandeling van bestuurszaken conform de nieuwe zaaksbehandeling - die erop gericht is om in eerste aanleg een vroeg contactmoment (binnen drie maanden) te realiseren - wordt in 2013 met kracht voortgezet en vormt een belangrijke bouwsteen voor het programma. Met de toepassing van de nieuwe zaaksbehandeling wordt een aanzienlijke verkorting van de doorlooptijden gerealiseerd en een belangrijke stap gezet naar de finale beslechting van geschillen.

Digitale toegang en digitalisering

De digitale communicatie van burgers, procespartijen en ketenpartners met de Rechtspraak krijgt met de uitvoering van dit onderdeel in het programma een versnellingsimpuls, omdat de benodigde ontwikkelingen in wetgeving en de innovatie van de achterliggende werkprocessen simultaan worden aangepakt. Stukken kunnen digitaal worden ingediend, de voortgang in een zaak kan beveiligd langs digitale weg worden ingezien. Binnen de Rechtspraak komt de informatie in en uit een intern digitaal dossier. Hierdoor ontstaat een nauwe aansluiting bij de bedrijfsvoering. Registers worden daar waar mogelijk digitaal ontsloten via www.rechtspraak.nl. Het Digitaal Loket Rechtspraak wordt vernieuwd en wordt gebruikersvriendelijker naar doelgroep ingericht.

Een belangrijk element van het programma is het project E-kantonrechter. Het resultaat zal zijn een ingerichte digitale procedure die partijen in de gelegenheid stelt hun geschil in een beveiligde

elektronische omgeving aan de kantonrechter voor te leggen. De E-kantonrechter start eind 2013 op de rechtbanken van Rotterdam en Oost-Brabant. Er wordt eerst ervaring opgedaan met procesvertegenwoordigers. Daarna volgt uitrol naar burgers en bedrijven.

3.4 Integriteit

Het derde speerpunt betreft de verdere verankering van integriteit. Integriteit is naast onafhankelijkheid, onpartijdigheid en professionaliteit één van de kernwaarden van de Rechtspraak. In 2013 zullen gerechten lokaal integraal integriteitsbeleid (door)ontwikkelen, op basis van een landelijk vastgesteld integriteitskader. Een speciale intranetsite over integriteit zal de gerechten ondersteunen en stimuleren bij het opstellen van nieuw integriteitsbeleid. Met behulp van de site worden ‘best practices’ van gerechten en ervaringen met morele dilemma’s beschikbaar gesteld aan alle gerechten. De site biedt tevens toegankelijke praktische informatie die medewerkers uitdaagt op een interactieve manier met elkaar in discussie te gaan over integriteitskwesaties en prikkelende vragen te stellen. Hiermee wordt beoogd het besef te versterken van het belang van integer handelen en wat dit met zich brengt in de specifieke context van de Rechtspraak.

In 2013 zal vervolg worden gegeven aan de integriteitstour langs alle gerechten en landelijke diensten. Een oud-president, die bekend staat om zijn expertise op het terrein van integriteit, zal in het land het debat stimuleren over prikkelende integriteitskwesaties. In de bestuurlijke overleggen tussen de Raad en de gerechtsbesturen krijgt het thema integriteit extra aandacht.

Interne werkgroepen zullen aanbevelingen op het gebied van integriteit doen. Eén werkgroep zal een geactualiseerde en geïntegreerde versie van de Leidraad onpartijdigheid en nevenfuncties opstellen. Een werkgroep vanuit de NVvR (Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak), de Raad en de Presidentenvergadering zal bezien of de gedragscode Rechtspraak en de rechterscode van de NVvR geïntegreerd kunnen worden tot één gedragscode voor alle medewerkers van de Rechtspraak. Andere werkgroepen zullen adviezen uitbrengen over zaakstoedeling en wraking. De Rechtspraak verwacht ook aanbevelingen van de Europese anticorruptiecommissie Greco die een bezoek aan Nederland heeft gebracht. De Rechtspraak zal aanbevelingen uit deze verschillende werkgroepen ter harte nemen en implementeren. Net als in 2012 zal de Raad in samenwerking met de NVvR een landelijke bijeenkomst over integriteit organiseren. Deze bijeenkomst zal aangewend worden om het debat te voeren over de aanbevelingen uit de verschillende werkgroepen.

Wat betreft wraking hebben in opdracht van de Raad twee onderzoeken plaatsgevonden. Het gaat om een internationaal rechtsvergelijkend onderzoek en een empirisch onderzoek. Daarnaast heeft een interne werkgroep aanbevelingen gedaan over hoe binnen het huidige wettelijke kader de wrakingspraktijk kan worden ‘aangescherpt’. De Rechtspraak zal in 2013 een standpunt innemen over de consequenties van de uitkomsten van deze onderzoeken.

In het kader van de borging van integriteit hebben de gerechten allerlei activiteiten op het programma staan, variërend van het instellen van integriteitscommissies tot aan het verrichten van risicoscans en het houden van trainingen en bijeenkomsten over morele dilemma’s.

Klachtenbehandeling

De behandeling van klachten is geëvalueerd. In 2013 zullen de aanbevelingen uit het rapport ‘Eenheid en kwaliteit klachtenbehandeling Rechtspraak’ geïmplementeerd worden. Belangrijkste aanbevelingen uit het rapport zien er op toe dat klagers in de gelegenheid worden gesteld hun klacht mondeling toe te lichten; per gerecht permanente klachtadviescommissie worden ingesteld met een externe voorzitter;

alle klachten over gedragingen van rechters aan (de voorzitter van) deze commissie worden voorgelegd; en alle klachten geanonimiseerd op rechtspraak.nl worden gepubliceerd. Het lokale jaarverslag van het gerecht dient melding te doen van de wijze waarop de klachten worden afgedaan.

Verwacht wordt dat het vergroten van de externe betrokkenheid bij en transparantie van de klachtbehandeling zal leiden tot meer tevredenheid over en vertrouwen in de wijze waarop de Rechtspraak met klachten omgaat. Daarnaast wordt er verwacht dat de publicatie van klachten kan bijdragen aan een optimale benutting van de klachtenbehandeling als feedbackinstrument.

4 De Rechtspraak draagt bij aan versterking van de rechtsstaat

4.1 Inleiding

Rechtspraak is een essentiële pijler van de rechtsstaat. De Rechtspraak vindt het dan ook vanzelfsprekend om een bijdrage te leveren aan de instandhouding en versterking van de rechtsstaat.

4.2 Versterking van de rechtsstaat

De Rechtspraak zal de betekenis van onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak voor de democratische rechtsstaat actief blijven uitdragen in de communicatie met externen. Hiertoe worden tal van activiteiten op communicatiegebied voortgezet en soms ook uitgebreid en/of verdiept. Te denken valt aan bijdragen aan het onderwijs en het organiseren van ontmoetingen met burgers en met professionele partners (o.a. klantenpanels). Met deze activiteiten hoopt de Rechtspraak een grotere bekendheid met en waardering voor de rechtsstatelijke betekenis van de Rechtspraak te bereiken. Met de Dag van de rechtspraak zal hier in 2013 op worden ingezet.

Daarnaast blijft de Rechtspraak kritisch op het eigen functioneren en zorgt ervoor dat in het eigen functioneren geen reden gevonden wordt om taken bij rechter weg te halen of de rechter slechts een achteraf toetsende rol toe te kennen. Ook bij sancties in het bestuursrecht dient het uitgangspunt te gelden dat als grondrechten in het geding zijn voorafgaande rechterlijke tussenkomst is geboden. Een werkgroep van het Landelijk Overleg Voorzitters Bestuurssector (LOVB) is bezig aan dit uitgangspunt nadere invulling te geven. Begin 2013 is dit werk gereed.

5 De Rechtspraak versterkt de kernwaarden

5.1 Inleiding

De kernwaarden van de rechtspraak zijn onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en professionaliteit. Integriteit is in hoofdstuk 3 aan de orde geweest. Ook de versterking van de andere kernwaarden is een permanente opdracht van de Rechtspraak en wordt in dit hoofdstuk beschreven.

5.2 Onafhankelijkheid en onpartijdigheid

Vanzelfsprekend zijn alle medewerkers van de Rechtspraak zich bewust van de kernwaarden onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Burgers, de media en de politiek hebben echter in toenemende mate aandacht voor deze waarden en vragen ook steeds meer om zichtbaarheid daarvan. Integriteit (zie hoofdstuk 3) is van grote invloed op het vertrouwen in de Rechtspraak. De Rechtspraak onderschrijft daarom het grote belang van een goede borging van deze waarden in de organisatie.

5.3 Professionaliteit/deskundigheid

De kernwaarden professionaliteit en deskundigheid worden onder andere geborgd door het hanteren van de kwaliteitsnormen permanentie educatie, reflectie en meervoudig afdoen van zaken. In de tabel in bijlage 1 zijn de deskundigheidsbevorderende kwaliteitsnormen voor zowel rechtbanken, hoven als bijzondere colleges opgenomen. De normen voor tijdigheid (doorlooptijden) en begrijpelijkheid (promis) worden respectievelijk in de paragrafen 6.2 en 6.5 behandeld.

Ondanks de toenemende budgettaire druk blijft de Rechtspraak ook in 2013 vasthouden aan het hanteren van deze deskundigheidsbevorderende kwaliteitsnormen. Naast bovenstaande kwaliteitsnormen zijn in 2013 landelijke speerpunten benoemd:

1. Kwaliteitstoetsing van rechterlijke uitspraken. De Rechtspraak heeft zich tot doel gesteld een methode te ontwikkelen waarmee op efficiënte wijze de kwaliteit van uitspraken van rechtbanken systematisch en periodiek wordt getoetst. In 2012 is hiervoor een instrument ontwikkeld. In 2013 zal het instrument voor kwaliteitstoetsing rechtspraakbreed in de civiele handelssector worden ingevoerd. Tevens loopt het onderzoek naar de mogelijkheden voor toetsing van de kwaliteit van vonnissen in de sectoren bestuur en familie- en jeugd in 2013 door.
2. Kennismanagement. Begin 2013 wordt de vernieuwing van Porta Iuris afgerond en worden de pilots ter vergroting van de kennis van methoden van empirische wetenschappen en het bieden van forensische ondersteuning voortgezet. De ontwikkeling van een integrale visie op kennismanagement wordt in 2013 voortgezet.
3. Herziening initiële opleidingen. Een ingrijpende vernieuwing die voor SSR begin 2013 op de agenda staat, is de invoering van een nieuwe opleiding voor instromende rechters ter vervanging van de huidige raio- en rio-opleidingen.
4. Vernieuwing cursusaanbod SSR. De vernieuwing betreft onderwijskundige innovatie (het Nieuwe Leren, "action learning"), het creëren van kortere (veelal eendaagse) en intensievere cursussen, het opnemen van ICT-toepassingen in de opleidingen en cursussen ("blended learning" en van papieren naar digitaal lesmateriaal) en het bieden van meer maatwerk en incompany-aanbod. Tevens zal SSR bij al haar cursussen de Europese context betrekken. In verband met de herziening van de gerechtelijke kaart zal SSR haar Management Development

trajecten, die samen met de Rechtspraak worden ontwikkeld, uitbreiden. De kennis van rechters van methoden van empirische wetenschappen wordt uitgebreid met de daarvoor binnen de Rechtspraak ontwikkelde basisopleiding forensische expertise. Deze opleiding is al bij een aantal gerechten uitgevoerd en dit zal in 2013 worden vervolgd.

Op 1 januari 2013 treedt de Wet versterking positie rechter-commissaris in werking. De rechter-commissaris in strafzaken krijgt hiermee onder meer een aantal bevoegdheden om regie te voeren op het vooronderzoek. De implementatie van deze wetgeving wordt binnen de Rechtspraak vormgegeven middels uitvoering van het rapport *Tussen Accusatoir en Inquisitoir* en feitelijke versterking van de kabinetten R-C.

5.4 Communicatie en openbaarheid

Rechtspraak maakt samen leven mogelijk. Die rol kan de Rechtspraak alleen vervullen in een open verbinding met de samenleving. Communicatie moet de betekenis van rechtspraak duidelijk maken, rechtzoekenden de weg wijzen en de norm over het voetlicht brengen die rechterlijke uitspraken stellen. De Rechtspraak werkt hieraan. De nieuwe gerechtsbesturen wacht ten aanzien van communicatie met de samenleving een essentiële opdracht. Vanuit een gedeelde communicatiestrategie en het kernverhaal van de Rechtspraak onder de titel Rechtspraak maakt samen leven mogelijk (zie rechtspraak.nl) dient deze opdracht zich op de gerechten en de Raad te vertalen in vergroting van de openheid naar de media, versterking van de informatievoorziening via internet, en intensivering van de publiekscommunicatie. Om deze doelen te bereiken is binnen de Rechtspraak en de gerechten een coherente organisatie van de communicatie onmisbaar. Deze organisatie beschikt over een landelijk communicatieoverleg dat de gerechten adviseert over de inhoud en uitvoering van de communicatiestrategie, en per gerecht over een communicatieteam dat beschikt over de kernkwaliteiten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van deze strategie. De Rechtspraakbrede communicatieprioriteiten in 2013 zijn:

1. Versterking externe informatievoorziening via onafhankelijke, sociale en eigen media.
2. Implementatie resultaten Programma Rechtspraak & Samenleving en geactualiseerde persrichtlijn.
3. Versterken relatiemanagement en publiekscommunicatie.
4. Kwaliteit van opleidingen en organisatie van de communicatie.

Concreet staat in het komend jaar de implementatie van de geactualiseerde persrichtlijn, de uitvoering van adviezen ter verbetering van rechtspraak.nl, de inzet van sociale media voor media- en publiekscommunicatie en een proef met het live streamen van beeldbepalende processen op internet op het programma.

6 De Rechtspraak sluit aan bij behoeften in de samenleving

6.1 Inleiding

Rechtspraak moet nauw aansluiten bij behoeften en problemen in de samenleving. Het realiseren van een oplossing voor de lange duur van procedures en de verbetering van de digitale dienstverlening krijgt gestalte in het Programma KEI. Er is een groot maatschappelijk belang verbonden aan de voorspelbaarheid van rechterlijke beslissingen. Een duidelijke motivering van beslissingen is hiervoor noodzakelijk. Deze beslissingen zullen meer dan thans een bijdrage leveren aan de oplossing van de onderliggende conflicten van partijen. Er wordt ingezet op differentiatie van afdoeningswijze, effectiviteit van het recht en de bevordering van rechtseenheid.

6.2 Tijdigheid

Een verkorting van de doorlooptijden van gerechtelijke procedures is een doel van het programma KEI. Door een vergroting van de mogelijkheden tot regievoering door de rechter wordt bijvoorbeeld minder vaak uitstel verleend, waardoor de doorlooptijden kunnen verminderen. De doorlooptijd kan zo een realistischer beeld geven van de tijd die nodig is om de benodigde proceshandelingen te zetten en niet zozeer van de tijd waarin een zaak ook stil ligt, omdat partijen nog stukken moeten aanleveren, of langdurig aan het onderhandelen zijn. Los daarvan gelden sinds 2008 doorlooptijdnormen waarmee de lengte van procedures wordt gemeten. De doorlooptijdnorm bestaat uit een termijn waarbinnen een zaak afgehandeld dient te zijn en een percentage van de zaken dat binnen die termijn afgehandeld dient te zijn. Het uitgangspunt is dat het overgrote deel van de zaken binnen een bepaalde tijd is afgehandeld. In de normering wordt daardoor rekening gehouden met procedures die extra lang duren; bij een norm van 85 procent is er ruimte voor 15 procent extra lang durende zaken. De formulering van de norm op deze wijze, heeft het voordeel dat ruimte aanwezig blijft om in incidentele zaken bewust meer tijd te nemen voor de afdoening.

Actualiseren doorlooptijdnormen

Nog voor de start van het programma zijn de normen voor de duur van procedures bij de Rechtspraak geactualiseerd, waar nodig aangescherpt en de nieuwe normen zijn in 2012 ingevoerd. Bij het formuleren van start- en eindpunt van de doorlooptijd van een gerechtelijke procedure, is gekozen voor het perspectief van de burger/maatschappij; burgers, maatschappij en politiek willen in de eerste plaats geïnformeerd worden over de totale lengte van procedures. De doorlooptijd is daarom gedefinieerd als de totale tijd die verstrijkt tussen het instromen en het uitstromen van een zaak bij één gerechtelijke instantie. Er is geen onderscheid gemaakt in wat wel en wat niet door de Rechtspraak te beïnvloeden is. Voor twee zaaksgroepen moet nog een meetmethodiek worden ontwikkeld¹.

Realiseren van de nieuwe doorlooptijdnormen

De doorlooptijden zijn in 2012 wederom verbeterd², zowel bij de rechtbanken als bij de hoven. Bij de rechtbanken is daardoor vaker in 2012 aan de normering voldaan, bij de hoven nog niet.

¹ Het gaat om de duur van het uitwerken van strafzaken omdat er hoger beroep is ingesteld. Dit betreft de tijd die het duurt tussen het eindvonnis en de verzending naar het gerechtshof. De normering vraagt om een aparte meting voor zaken met een gedetineerde verdachte en een meting voor overige zaken.

² Dit zijn de verwachte jaaruitkomsten op basis van de achtmaandsgegevens.

De duur van familiezaken 1^e aanleg en hoger beroep en die van kantonzaken voldoen in 2012 aan de normering en dat zal ook voor 2013 het geval zijn.

De duur van handelszaken 1^e aanleg is in 2012 nauwelijks bekort. Wel zijn toen de voorraden verkleind en is er een realistisch vooruitzicht dat in 2013 aan vrijwel alle normen kan worden voldaan. De duur van handelszaken in hoger beroep is wel verbeterd, maar deze is nog niet conform de normering. De verbetering die voor 2013 wordt afgesproken, zal nog niet tot een volledige realisatie van de normering kunnen leiden.

Bij de afhandeling van strafzaken in 1^e aanleg, duurt het uitwerken van strafzaken voordat de complete zaak naar het hof kan worden opgestuurd, nog te lang. Dat zal in 2013 aanzienlijk korter gaan duren, maar zal nog niet volledig conform de gestelde norm zijn. Aan de overige duurnormeringen voor strafzaken in 1^e aanleg wordt in 2013 geheel voldaan. De duur van strafzaken in hoger beroep is bekort, maar gezien de normering nog onvoldoende. Helaas zullen niet alle hoven in 2013 aan de normering kunnen voldoen; het verschil tussen de gerealiseerde en de nagestreefde doorlooptijd is daarvoor nog te groot.

De duur van bestuursrechtelijke procedures in eerste aanleg (vreemdelingenzaken, belastingzaken en andere bestuursrechtelijke procedures) is wederom bekort en daardoor kan en zal naar verwachting in 2013 aan alle normen worden voldaan, behalve voor de procesduur van lokale belastingzaken. Over de duur van belastingzaken in hoger beroep worden voor 2013 afspraken gemaakt om deze terug te brengen.

De civiele sector zal in 2013 de procesduur van handelszaken zodanig verkorten, dat deze waarschijnlijk in 2013 aan de norm voldoen.

Doorlooptijden buiten de norm

De normeringssystematiek staat toe dat een klein deel van de zaken buiten een normtijd wordt afgehandeld. Ook voor deze bijzondere zaken zal de doorlooptijd binnen aanvaardbare grenzen moeten blijven. Deze zaken zullen daarom worden gemonitord. De Rechtspraak zal in 2013 de gemiddelde duur van die zaken apart zichtbaar maken.

De tabellen met de doorlooptijdnormen 2013 zijn in bijlage 2 opgenomen.

6.3 Differentiatie van afdoeningswijze

De ingezette ontwikkeling naar maatwerk in de afdoeningswijze wordt voortgezet met het oog op het snel en definitief afdoen van geschillen en het oplossen van daaronder liggende problemen. In sommige gerechten/sectoren wordt reeds vóór de zitting de mogelijkheid van verwijzing naar mediation onderzocht als daar in een zaak indicaties voor zijn. Verder worden steeds meer rechters en raadsheren getraind in conflictdiagnose, zodat zij met partijen ter zitting aan de hand van de aard van het conflict kunnen bepalen wat de meest geschikte methode is om de zaak snel, effectief en duurzaam op te lossen. Er wordt in 2013 in samenwerking met de SSR gewerkt aan een structurele, bij het ontwikkelingsniveau van de rechter passende leerlijn op het gebied van zittingsvaardigheden. De Nieuwe Zaaksbehandeling in het bestuursrecht sluit hier nauw bij aan.

In vervolg op een eerdere kleinschalige pilot bij de rechtbank Amsterdam zullen in 2013 – in samenwerking met het Openbaar Ministerie – enkele vervolgpilots plaatsvinden op het gebied van mediation naast strafrecht. Doel daarvan is door praktijkervaring en met behulp van wetenschappelijk onderzoek de effecten van strafrechtelijke mediation in kaart te brengen, zodat op grond daarvan nadere

besluitvorming kan plaatsvinden. De pilot heeft al laten zien dat de effecten voor slachtoffer, verdachte en de samenleving aanzienlijk kunnen zijn en door alle betrokkenen als positief worden ervaren.

6.4 Effectiviteit van het recht

Ook in 2013 wordt, in overleg met partners in de keten en de wetenschap, de uitvoering van de wetgeving ter versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces, en van de afspraken die binnen de Rechtspraak op dit gebied zijn gemaakt, nauwlettend gevolgd. De bestaande praktische handreikingen worden geactualiseerd en verbeterd, bijvoorbeeld ten aanzien van de omgang met de (vordering) benadeelde partij. Uitgangspunt van de inspanningen van de Rechtspraak is dat de wettelijke positie van het slachtoffer in de praktijk van het strafproces volledig is ingebed en daarmee zowel volwaardig als vanzelfsprekend is.

6.5 Motivering van uitspraken

De aandacht voor een goede uitleg van de procedure en een begrijpelijke en deugdelijke motivering van de uitspraak blijft ook in 2013 één van de kwaliteitsspeerpunten binnen de Rechtspraak. Een methode die hierbij wordt gebruikt is de Promis-methode. Bij deze methode staat een volledig uitgewerkt strafrechtelijk vonnis of arrest met een goede en begrijpelijke motivering centraal. Het normpercentage meervoudige vonnissen dat volgens deze Promis-werkwijze wordt afgedaan, is in 2013 50 procent voor de rechtbanken en de hoven. Ten slotte verbeteren de gerechten op systematische wijze het taalgebruik op zitting en in de correspondentie met projecten zoals “Klare Taal” en taalcommissies.

6.6 Rechtseenheid

De procedurele rechtseenheid wordt door de herziening van de gerechtelijke kaart vergroot. De werkprocessen van de verschillende locaties van de gerechten worden gelijkgetrokken. In het Programma KEI wordt gestreefd naar een verdere uniformering van de procedures. De gerechtshoven nemen het voortouw om de materiële rechtseenheid te vergroten. In 2013 wordt het overleg tussen appelinstanties en eerste aanleg in alle sectoren voortgezet. Ook wordt de samenwerking met andere gerechtshoven gezocht in het kader van het project innoverende hoven. Het bewaken van de rechtseenheid tussen de verschillende locaties binnen de nieuwe samenvoegde gerechten vraagt in 2013 om extra aandacht.

7 De Rechtspraak professionaliseert organisatie en bedrijfsvoering

7.1 Inleiding

Kwalitatief hoogwaardige rechtspraak vereist kwalitatief hoogwaardige bedrijfsvoering. Maar ook een bedrijfsvoering die in organisatie, processen en personele kwaliteit, aansluit op de huidige ontwikkelingen in professionele bedrijfsvoering en constant veranderende vragen uit de samenleving. In aansluiting hierop wordt binnen de bedrijfsvoering de focus gelegd op de onderstaande resultaatgebieden.

7.2 Bekostigingssysteem

De Raad onderzoekt of het mogelijk is het huidige bekostigingssysteem te vereenvoudigen. In samenwerking met de gerechten is een alternatieve wijze van bekostiging ontworpen PROFI (Procesfinanciering) genaamd. Om te bezien of dit alternatief voordelen biedt, is het in 2012 getest in vier gerechten. Begin 2013 kan de balans worden opgemaakt. Als de uitkomsten positief zijn, wordt in 2013 met het ministerie van VenJ overlegd wat de vervolgstappen zijn.

7.3 Strategisch HRM

Medio 2013 start de nieuwe initiële opleiding voor rechters. Deze opleiding komt in plaats van de huidige raio- en rio-opleiding. De opleiding kent een modulaire opzet waardoor het mogelijk is meer maatwerk te bieden aan de rechter en raadsheer in opleiding. Aan de basis van de nieuwe opleiding ligt het geactualiseerde rechtersprofiel. Vanwege het belang dat de Rechtspraak hecht aan de maatschappelijke oriëntatie van rechters geldt twee jaar juridische voorervaring en aantoonbare maatschappelijke ervaring als toetredingseis. In relatie met het nieuwe opleidingshuis wordt ook de werving en selectie van rechters vernieuwd.

In 2013 wordt een visie op strategische personeelsplanning geformuleerd. Door middel van strategische personeelsplanning kan een gerechtsbestuur met het oog op de organisatiedoelen de personeelsbehoefte in kwantitatieve en kwalitatieve zin in kaart brengen. Op deze manier kan worden ingespeeld op onder andere de gevolgen van de vergrijzing, de veranderende kennisbehoefte en de gevolgen van digitalisering.

7.4 Het Nieuwe Werken

In 2012 is de rechtspraakvisie op 'Het Nieuwe Werken' vastgesteld, 'Ons Nieuwe Werken' genaamd. De gerechten stellen de komende jaren op basis daarvan een lokale visie op. Deze lokale visie gaat in op de drie onderdelen Bricks (huisvesting), Bytes (IT) en Behaviour (gedrag). De gerechten maken een plan van aanpak waarin fasegewijs, over meerdere jaren, de verschillende stappen op de drie B's worden beschreven. Omdat het bij Het Nieuwe Werken een kwestie van "gewoon ergens beginnen" is, is het plan van aanpak een levend document dat op basis van de lokale ervaring kan worden bijgesteld. Bij de invoer kunnen de gerechten gebruik maken van het hiertoe ontwikkelde OnsNieuweWerkboek. Het Nieuwe Werken krijgt een plaats in het deelprogramma O&O van het Programma Kwaliteit en Innovatie.

7.5 Duurzaamheid en huisvesting

Door verdere intensivering van het gebruik van gerechtsgebouwen en oriëntatie op de mogelijkheden om de bedrijfstijden te verlengen, wordt onnodige inkoop en beheer van metrage voorkomen. Daarnaast wordt het rijksbrede FCIB-programma (dat ziet op vermindering van energieconsumptie) bij de gerechtsgebouwen gecontinueerd. In 2013 worden de integrale, lokale huisvestingsplannen in het licht van de herziening van de gerechtelijke kaart en de ontwikkeling van Het Nieuwe Werken geactualiseerd, geprioriteerd en vertaald in een programma.

Tevens zal via interdepartementaal overleg vorm worden gegeven aan de bijzondere positie van de gerechtsgebouwen in een nieuw stelsel (financiering) rijkshuisvesting, dat volledig moet zijn geïmplementeerd per 1-1-2016.

7.6 Systematisch hanteren kwaliteitssysteem

De focus van het kwaliteitssysteem zal in 2013 liggen op de toepassing van de deskundigheidsbevorderende kwaliteitsnormen (permanente educatie, reflectie en aantal MK, zie paragraaf 5.3). Het gaat daarbij om het borgen van permanente educatie in opleidingsplannen en functioneringsgesprekken, het organiseren van het vakinhoudelijk overleg, intervisie- en reflectiebijeenkomsten en het beschrijven, uniformeren en optimaliseren van de werkprocessen. Daarnaast hebben de normen op tijdigheid (doorlooptijden, zie par. 6.2) en begrijpelijkheid (promis, zie paragraaf 6.5) onverdeeld de aandacht.

In 2013 zullen de voorbereiding van de kwaliteitsvisitatie 2014 en het aanbestedingstraject van het landelijke klantwaarderingsonderzoek 2014 starten. Ook zal er besluitvorming plaatsvinden over de mogelijke uitvoering van een (landelijk) medewerkerstevredenheidsonderzoek. Andere onderdelen van het kwaliteitssysteem, zoals het uitvoeren van een kwaliteitstoetsing van rechterlijke uitspraken, het ontwikkelen van een visie op kennismanagement en het ontwikkelen van een integriteitbeleid inclusief de klachtbehandeling zijn eerder in dit jaarplan behandeld.

8 Instroom en financiën

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de instroomprognoses en de financiering daarvan toegelicht. De prognose van de instroom aan zaken bij de Rechtspraak is allereerst gebaseerd op beleidsneutrale prognoses (dat willen zeggen prognoses bij onveranderd beleid) met behulp van prognosemodellen. Deze worden vervolgens aangevuld met te verwachten beleidseffecten; (voorgenomen) wijzigingen in beleid, wet- en regelgeving die een substantieel effect hebben op de instroom.

De prognosemodellen zijn door het WODC en de Raad opgesteld. De prognosemodellen zijn verklaringsmodellen en houden rekening met de invloed van (regionale) maatschappelijke (economische, demografische) ontwikkelingen op de instroom van zaken bij de rechter en prognoses van economische en demografische ontwikkelingen van instanties als het Centraal Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

8.2 Instroomprognoses, werkvoorraden en doorlooptijden

De productieafspraken voor 2013 tussen de Minister van Veiligheid en Justitie en de Raad zijn gebaseerd op de capaciteitsbehoefte zoals in februari 2012 door de Raad in overleg met het ministerie van Veiligheid en Justitie opgesteld. In tabel 1 staan deze afspraken in de laatste kolom weergegeven. Ze zijn afgezet tegen de instroomprognoses voor 2013 die in december 2012 zijn geactualiseerd. Deze instroomprognose zal de basis vormen voor het maken van gewijzigde productieafspraken bij de Voorjaarsnota 2013. In de eerste drie kolommen van tabel 1 zijn instroom-, productieverwachting en productieafspraken voor het jaar 2012 weergegeven.

Voor 2013 is de verwachte instroom circa 1,8 miljoen zaken. Dat ligt in absolute aantallen 10% procent boven het verwachte instroomniveau van 2012. De geprognosticeerde instroom voor 2012 ligt 8% procent onder de huidige productieafspraken 2012.

Tabel 1 Instroomprognose en productieafspraken met de minister 2012 en 2013

	2012			2013	
	Prognose instroom	Prognose productie	Afspraak productie	Prognose instroom	Afspraak productie
Totaal	1.693.675	1.686.991	1.828.749	1.785.476	1.860.790
<i>Gerechtshoven</i>					
Civiel	16.086	16.881	17.608	15.781	16.436
Straf	40.391	38.486	38.042	41.214	38.132
Belasting	3.781	3.755	4.901	3.601	4.673
<i>Rechtbanken</i>					
Civiel	310.573	340.878	341.636	352.226	339.658
Straf	199.701	191.955	187.253	197.391	184.727
Bestuur (excl. Vreemdelingenkamers)	45.856	45.642	47.764	48.070	43.899
Bestuur (Vreemdelingenkamers)	41.777	43.052	51.870	51.330	54.880
Kanton	1.001.341	973.418	1.104.820	1.040.897	1.144.136
Belasting	26.691	25.483	27.059	27.259	26.885
<i>Bijzondere colleges</i>					
Centrale Raad van Beroep	7.478	7.441	7.796	7.707	7.364

Vreemdelingenkamers

De meerjaren productie prognose van de vreemdelingenketen ("MPP") van november 2012 gaat uit van een productieraming van 49.330 zaken voor 2013. In deze raming is nu rekening gehouden met het wetsvoorstel Modern migratiebeleid dat in 2013 in werking zal treden. Deze productieprognose zal de basis vormen voor het maken van gewijzigde productieafspraken bij de Voorjaarsnota 2013. De Rechtspraak zal in 2013 bij een aantal rechtbanken buffercapaciteit voor de vreemdelingenkamers aanhouden. Met deze buffercapaciteit van in totaal 2.000 zaken wordt voorkomen dat op korte termijn de productiecapaciteit te ver wordt afgebouwd waardoor bij een eventuele latere substantiële stijging van de instroom de werkvoorraden en de doorlooptijden te hoog gaan oplopen en er met name bij de ketenpartners in de vreemdelingenketen forse extra kosten gaan ontstaan. In het Regeerakkoord zijn een aantal maatregelen aangekondigd die nog nader uitgewerkt moeten worden in de vreemdelingenketen. De gevolgen van deze maatregelen zijn nog niet verdisconteerd in de ramingen.

8.3 Financiën Rechtspraak

Naast de bijdrage van het ministerie van Veiligheid en Justitie ontvangt de Rechtspraak middelen van derden. In tabel 2 zijn genoemde bijdragen en de inzet van het eigen vermogen voor 2013 nader gespecificeerd.

Tabel 2 Middelen rechtspraak 2013 (x €1.000)

Bijdrage Veiligheid en Justitie	986.795
Overige bijdrage van Min van V&J	33.133
Overige opbrengsten	11.933
Rentebaten	100
Totale middelen rechtspraak	1.031.961

8.4 Herinrichting accountantscontrole

Het invoeren van de HGK en de inrichting van het LDCR brengt met zich dat de accountantscontrole anders moet worden ingericht. In 2013 wordt de inrichting van de feitelijke accountantswerkzaamheden (door één accountantskantoor) georganiseerd. Daarnaast wordt de inrichting van de interne beheersing in het algemeen en de inrichting van IC dossiers in het bijzonder bij de gerechten geüniformeerd.

9 Risico's

De volgende risico's spelen een rol bij de uitvoering van de ambities die de Rechtspraak in 2013 heeft:

Financiering Rechtspraak: de taakstelling die in het regeerakkoord aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie is opgelegd vormt een aanzienlijk risico voor de Rechtspraak wanneer naar aanleiding daarvan het budget wordt verlaagd. Dit zal consequenties hebben voor de doorlooptijden van rechtszaken, de inzet van deskundigheidsbevorderende instrumenten en het zal de uitvoering van het Programma KEI vertragen.

Aanpassing wetgeving: de beoogde resultaten van het Programma KEI kunnen alleen worden gerealiseerd wanneer de benodigde aanpassingen in wetgeving tijdig worden doorgevoerd. Hierin is de Rechtspraak afhankelijk van het wetgevingsproces. De Rechtspraak zal zijn volledige medewerking aan dit proces verlenen.

IT-organisatie: nieuwe wetgeving (waar onder de Splitswet) kan verre gaande consequenties hebben voor de IT-systemen. De implementatie van aangepaste IT-systemen leidt tot risico's. Ondanks een zorgvuldige voorbereiding kunnen er problemen ontstaan tijdens de migratie van de systemen. De uitvoering van diverse calamiteitenplannen biedt in dat geval oplossingen. Wanneer er problemen tijdens de uitvoering ontstaan worden ketenpartners geïnformeerd. Daarnaast wordt de IT-organisatie vanaf 2013 zwaar belast met het uitvoeren van het Programma KEI.

Bijlage 1 Deskundigheidsbevorderende kwaliteitsnormen

Rechtbanken	Norm
Permanente educatie* – rechters	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers	100%
Reflectie** – rechters	100%
Reflectie – juridisch medewerkers	100%
Aantal MK*** – civiel handel	10%
Aantal MK – civiel familie	3%
Aantal MK – bestuur algemeen	10%
Aantal MK – vreemdelingen	5%
Aantal MK – belasting Rijk	25%
Aantal MK – straf	15%
Hoven	Norm
Permanente educatie – raadsheren	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers	100%
Reflectie - raadsheren	100%
Aantal MK – belasting	90%
Aantal MK – straf	85%
Bijzondere colleges -Centrale Raad van Beroep -College van Beroep voor het Bedrijfsleven	Norm
Permanente educatie – raadsheren CRvB	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers CRvB	100%
Permanente educatie – raadsheren CBb	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers CBb	100%

*Permanente educatie: De norm is gesteld op gemiddeld 30 opleidingsuren per jaar, c.q. een minimum van 90 uur verspreid over een termijn van drie jaar, voor iedere raadsheer, rechter en juridisch medewerker.

**Reflectie: De norm is gesteld op het deelnemen van iedere rechter/raadsheer aan jaarlijks minimaal één intervisie- en of reflectietraject. De norm geldt ook voor juridisch medewerkers van rechtbanken.

***Aantal MK: De norm betreft het percentage zaken dat meervoudig wordt afgedaan. Voor elk rechtsgebied zijn minimumpercentages afgesproken.

Bijlage 2 Doorlooptijdnormen 2013

Tabel 1: Normen doorlooptijden rechtbanken 2013 (normering gelijk aan 2012)

norm 2013	
Handelszaken civiele sector	
Handelszaken met verweer, norm 1	90% ≤ 2 jaar
Handelszaken met verweer, norm 2	70% ≤ 1 jaar
Handelszaken zonder verweer (verstek)	90% ≤ 6 weken
Beëindigde faillissementen	90% ≤ 3 jaar
Handelsrekestten (vooral insolventie)	90% ≤ 3 mnd.
Kort gedingen/ vovo's (inclusief familierecht)	95% ≤ 3 mnd.
Familiezaken civiele sector	
Scheidingszaken totaal exclusief vovo's	95% ≤ 1 jaar
waarvan op gemeenschappelijk verzoek	95% ≤ 2 mnd.
Alimentatiezaken, bijstandsverhaal	90% ≤ 1 jaar
Zaken over omgang en gezag	85% ≤ 1 jaar
Jeugdbeschermingszaken (o.t.s en u.h.p.)	90% ≤ 3 mnd.
waarvan eerste verzoeken tot ondertoezichtstelling	80% ≤ 3 weken
Bestuursrechtelijke zaken	
Reguliere bestuurszaken, bodemzaken norm 1	90% ≤ 1 jaar
Reguliere bestuurszaken, bodemzaken norm 2	70% ≤ 9 mnd.
Voorlopige voorzieningen bestuur regulier	90% ≤ 3 mnd.
Vreemdelingenzaken, bodemzaken	90% ≤ 9 mnd.
Lokale belastingzaken, bodemzaken	90% ≤ 9 mnd.
Rijksbelastingzaken, bodemzaken norm 1	90% ≤ 18 mnd.
Rijksbelastingzaken, bodemzaken norm 2	70% ≤ 1 jaar
Kantonzaken	
Handelszaken met verweer, norm 1	90% ≤ 1 jaar
Handelszaken met verweer, norm 2	75% ≤ 6 mnd.
Arbeidsontbindingen op tegenspraak	95% ≤ 3 mnd.
Handelsrekestten niet-arbeidszaken	95% ≤ 6 mnd.
Handelszaken zonder verweer (verstek)	90% ≤ 6 weken
Geregelde arbeidsontbindingen	90% ≤ 15 dagen
Kort gedingen/ vovo's	95% ≤ 3 mnd.
Overtredingszaken	85% ≤ 1 mnd.
Mulderzaken	80% ≤ 3 mnd.
Strafzaken	
Meervoudige kamer-zaken	90% ≤ 6 mnd.
Politierechterzaken	90% ≤ 5 weken
Kinderrechter	85% ≤ 5 weken
Raadkamer m.b.t. Voorlopige Hechtenis	100% ≤ 2 weken
Raadkamer <u>niet</u> m.b.t. Voorlopige Hechtenis	85% ≤ 4 mnd.
Uitwerken strafzaak i.v.m. hoger beroep	
- Jeugdstrafzaken	100% ≤ 4 weken
- <u>Niet</u> Jeugdstrafzaken	100% ≤ 16 weken
waarvan gedetineerdenzaken	100% ≤ 3 maanden (nog niet meetbaar)

Tabel 2: Normen doorlooptijden gerechtshoven 2013 (normering gelijk aan 2012)

	norm 2012
Handelszaken	
Handelszaken dagvaarding norm 1	90% ≤ 2 jaar (2013)
Handelszaken dagvaarding norm 2	70% ≤ 1 jaar
Isolventierekest	90% ≤ 2 mnd.
Handelsrekest, <u>niet</u> insolventie	90% ≤ 6 mnd.
Familiezaken	
Familierekest	90% ≤ 1 jaar
Jeugdbeschermingszaken	90% ≤ 4 mnd
Belastingzaken	
Belastingzaken norm 1	90% ≤ 18 mnd
Belastingzaken norm 2	70% ≤ 1 jaar
Strafzaken	
Meervoudige kamer-zaken	85% ≤ 9 mnd.
EK-strafzaken, <u>niet</u> kantonappellen	85% ≤ 6 mnd.
EK-strafzaken, kantonappellen	85% ≤ 6 mnd.
Raadkamer m.b.t. Voorlopige Hechtenis	90% ≤ 2 weken
Raadkamer <u>niet</u> m.b.t. Voorlopige Hechtenis	80% ≤ 4 mnd.
Klachten niet vervolgen (12 Sv)	85% ≤ 6 mnd.
Uitwerken MK strafzaak i.v.m. hoger beroep	100% ≤ 6 mnd.

De doelstelling van het College van Beroep voor het bedrijfsleven is om 80% van de beroepen binnen 1 jaar af te handelen en 80% van de hoger beroepen binnen 40 weken.

De Centrale Raad van Beroep streeft naar een doorlooptijd in een bodemzaak van ten hoogste één jaar.

Bijlage 3 Verwachte kosten 2013³

In deze bijlage worden de verwachte kosten (€1.031 mln.) van de rechtspraak toegelicht. Deze kosten kunnen worden onderscheiden in:

- productiegerelateerde kosten rechtspraak;
- gerechtskosten;
- overige kosten;
- kosten van taken die niet in het Besluit Financiering Rechtspraak 2005 ("BFR 2005") geregeld zijn.

De Raad verwacht dat ten gevolge van kwaliteitsversterking in 2013 de kosten van de rechtspraak groter zullen zijn dan de opbrengsten (bijdrage(n) van het ministerie van Veiligheid en Justitie en van anderen). Daardoor moet de rechtspraak in 2013 eigen vermogen en middelen uit de egalisatierekening inzetten. De kostenraming sluit aan op de kosten zoals opgenomen in de begroting van Veiligheid en Justitie 2013.

A. Productiegerelateerde kosten

De productiegerelateerde kosten van de rechtspraak kunnen krachtens het BFR 2005 worden onderscheiden in de productiegerelateerde kosten bij de gerechten, specifieke kosten bij de gerechten, huisvestingskosten bij de gerechten en de kosten die de Raad op centraal niveau maakt ten behoeve van de gerechten (met name ICT en opleidingen).

Tabel 3 Specificatie productiegerelateerde kosten Rechtspraak 2013		(x € 1.000)
		Kosten
P*Q gerechten *		704.896
Huisvestingskosten		128.549
Kosten centraal in beheer		148.045
- Ict	80.898	
- Opleidingen	26.666	
- Bureau Raad	18.933	
- Overige uitgaven	21.548	
Totaal Productiegerelateerde kosten		981.491

* incl. kosten kenniscentra

³ De in deze bijlage opgenomen gegevens sluiten aan bij de Justitiebegroting 2012. De productieaantallen zijn gelijk aan de met het ministerie van Justitie, bij Justitiebegroting 2012, overeengekomen productieafspraken voor 2012. De kosten zijn gebaseerd op het prijspeil van 2011.

De *productiegerelateerde kosten bij de gerechten* hebben betrekking op de personele, materiële, afschrijvings- en rentekosten van de gerechten. Naar productgroep kunnen deze kosten als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 4 Verwachte productiegerelateerde kosten gerechten 2013

	Aantallen producten	Verwachte landelijke productgroepprijs (euro's)	Verwachte kosten (euro's)
<i>Gerechtshoven</i>			
Civiel	16.436	2.714,82	44.620.764
Straf	38.132	988,43	37.690.728
Belasting	4.673	2.296,11	10.729.730
<i>Rechtbanken</i>			
Civiel	339.658	671,63	228.124.068
Straf	184.727	656,63	121.296.451
Bestuur	43.899	1.513,31	66.432.851
Vreemdelingenkamers	54.880	642,16	35.241.589
Kanton	1.144.136	104,94	120.062.873
Belasting	26.885	830,57	22.329.917
<i>Bijzondere colleges</i>			
Centrale Raad van Beroep	7.364	2.494,19	18.367.222
Totaal	1.860.790		704.896.193

Om de verwachte instroom toch zo goed mogelijk te kunnen verwerken is de Rechtspraak voornemens om de komende jaren de capaciteit uit te breiden. De Rechtspraak houdt er rekening mee dat zodoende in de jaren 2013 en 2014 een hogere productie zal worden geleverd dan nu vooraf is gefinancierd. De hogere kosten zullen worden gedekt door het eigen vermogen en de afrekening uit de egalisatierekening.

De *specifieke kosten* van de gerechten hebben betrekking op activiteiten die gericht zijn op verbetering van de organisatie of de werkwijze van het gerecht (innovatieve projecten).

De *huisvestingskosten* hebben grotendeels betrekking op de gebruikersvergoeding (huur) die gerechten aan de Rijksgebouwendienst moeten betalen.

Ongeveer € 148 miljoen van de kosten van het Rechtspraakbudget worden *centraal* gemaakt. Een belangrijk deel van deze kosten wordt gemaakt voor de gerechten, zoals de ICT-kosten van de Rechtspraak en opleidingen.

De *specifieke kosten* van de gerechten hebben betrekking op activiteiten die gericht zijn op verbetering van de organisatie of de werkwijze van het gerecht (innovatieve projecten).

De *huisvestingskosten* hebben grotendeels betrekking op de gebruikersvergoeding (huur) die gerechten aan de Rijksgebouwendienst moeten betalen.

B. Gerechtskosten

De gerechtskosten in civiele en bestuurlijke zaken zijn voor rekening van de Rechtspraak. In 2013 worden de gerechtskosten geschat op circa € 4 mln. Het merendeel heeft betrekking op civiele zaken (€ 2,3 miljoen). Gerechtskosten worden door middel van een opheffing vergoed door de minister van Veiligheid en Justitie. De door de gerechten feitelijk gemaakte gerechtskosten worden voor 100% door de minister van Justitie vergoed.

Gerechtskosten in civiele zaken	2.309
Gerechtskosten in bestuurszaken	1.705
Totale gerechtskosten	4.014

C. Overige kosten

Met de term overige kosten wordt in BFR 2005 bedoeld op de kosten voor megazaken in het strafrecht (inclusief de zaken op grond van de Wet Internationale Misdrijven), de kosten van de bijzondere kamers en de kosten van het CBb.

Megazaken	16.183
College van Beroep voor het bedrijfsleven	6.002
Bijzondere kamers	7.985
Totaal overige uitgaven	30.170

Het grootste deel van deze kosten betreft de kosten van de megazaken in het strafrecht, te weten € 16,2 miljoen. Voor een megastrafzaak is veel meer behandelingsduur nodig dan voor een reguliere strafzaak in een meervoudige strafkamer. Daarom worden deze megazaken als een aparte categorie behandeld. Een kleiner deel van de overige kosten (€ 8 miljoen) heeft betrekking op de kosten van de bijzondere kamers. Het gaat hier om bij wet aan gerechten opgedragen taken.⁴

D. Kosten van taken die niet in het BFR 2005 zijn geregeld

Behalve voor de in het BFR 2005 geregelde taken maakt de Rechtspraak ook kosten voor andere activiteiten. Het gaat hier onder andere om kosten in verband met tuchtrecht, kosten van de secretariaten van Commissies van Toezicht voor het gevangeniswezen en kosten van parketpolitie.

⁴ Het gaat om de douanekamer (hof Amsterdam, rechtbank Haarlem), de ondernemingskamer (hof Amsterdam), de kamers voor het kwekersrecht (hof Den Haag), de octrooikamer (hof Den Haag, rechtbank Den Haag), de merkenwetkamer (hof Den Haag), zaken in verband met de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (hof Leeuwarden, rechtbank Leeuwarden), adviezen ingevolge de Wet overdracht tenuitvoerlegging (hof Arnhem), de centrale grondkamer (hof Arnhem), strafrechterlijke opvang verslaafden (gerechtshof Arnhem), liaisonrechter (rechtbank Den Haag), de kamer voor bijzondere competentiezaken bestuurszaken (rechtbank Rotterdam) en overleveringswetzaken (rechtbank Amsterdam).

(x € 1.000)

Tabel 7 Kosten 2013 van taken die niet in BFR-2005 zijn geregeld

Tuchtrecht	4.042
Commissies van toezicht	6.295
Overige taken	5.950
Totale kosten niet wettelijke taken	16.287